

УДК: 339.56

JAL classification: F 40; F 60; F 65

© Роговська-Іщук І.В., Сасенко О.С., 2021

i.rogovska-ishchuk@chnu.edu.ua, o.saienko@chnu.edu.ua

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

АСИМЕТРИЧНИЙ ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СВІТОВИЙ РИНОК АЛМАЗІВ ТА ДІАМАНТІВ

Досліджено сучасну структуру світового ринку алмазів та діамантів та виділено основні тенденції його розвитку, визначено та проаналізовано фактори впливу на попит та пропозицію на усіх етапах формування вартості кінцевого продукту. Розглянуто діамант як сировину, готовий виріб та фінансовий актив, узагальнено наслідки поширення коронавірусної інфекції у довгостроковій та короткостроковій перспективі. Розглянуто ймовірні сценарії розвитку подій в найближчому майбутньому. Виявлено, що нові виклики сприяють трансформації ринку, пошуку нових каналів збуту та використанню нових технологій.

Ключові слова: ринок діамантів та алмазів, ланцюги формування вартості, добувні компанії, виробники ювелірних виробів, торговці, пандемія, світовий товарний та фінансовий ринки.

Постановка проблеми. Ринок алмазів та діамантів має багато особливостей. Здебільшого вони пов'язані з ланцюгами формування вартості. Унікальність кожного дорогоцінного каменю, видобутого у копальнях, що знаходяться у різних кутках земної кулі, широка сфера використання діамантів у промисловості, розвиток ринку синтетичних діамантів – все це впливає на світовий ринок алмазів та діамантів. Окрім того, якісні характеристики діамантів роблять їх бажаним об'єктом для інвестицій і це також позначається на ринку. Поширення коронавірусної інфекції у світі та масові закриття ринків, спричинені обмежувальними заходами, вплинули на усі, без виключення, ринки, тому доцільно визначити ступінь впливу пандемії на ринок діамантів та алмазів також.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості функціонування ринку необроблених алмазів, діамантів та ювелірних виробів з них, використання мінералів у промисловості та інші аспекти входять до наукових інтересів багатьох вітчизняних дослідників, а саме Добровольського В. В., Ксенжука О. С., Ніколаєва Ю. О. [1], Сінянської А. О., Татарінцева В. І. [2], та Химич І. Г. [3]. Проте, достатньо багато питань функціонування та розвитку ринку алмазів та діамантів залишаються актуальними і потребують уточнення в сучасних умовах адаптації до пандемії та застосування протиепідемічних заходів.

Формулювання цілей статті. Світовий ринок діамантів цікавий тим, що, по-перше, він є частиною сировинного ринку та одночасно ринку коштовностей, по-друге, діаманти є об'єктом інвестицій, а по-третє, активно розвивається альтернативний ринок синтетичних діамантів. Пандемія похитнула усі сфери та вплинула на всі ринки без виключення. Наскільки і як вона

вплинула на ринок алмазів та діамантів важливо оцінити, адже це дозволить краще зрозуміти суть ринку та окреслити подальші перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Діаманти можна віднести до унікальних товарів, адже вони, окрім того, що є дорогоцінним камінням і несуть естетичну цінність, також широко використовуються у різних сферах: у космічній промисловості, у медицині, стоматології тощо, здебільшого завдяки своїм властивостям. Така широка сфера застосування і рідкісність їх у природі сприяли пошукам науковців можливостей вирощувати кристали в лабораторних умовах. Так виникли синтетичні діаманти, виробництво яких є дороговартісним, а технологія вирощування складною. Таким чином на вартість діамантів впливає безліч факторів, які і формують їх остаточну ціну. Рідкісні та унікальні фантазійні діаманти великих розмірів коштують мільйони доларів і розглядаються швидше як надійне капіталовкладення, дрібні екземпляри найчастіше використовують для виготовлення спеціальних інструментів з діамантовим покриттям, камінці середнього розміру найчастіше використовують для виготовлення ювелірних виробів.

Якщо мова іде про природні алмази та діаманти, то у формуванні їх вартості приймають участь кілька ланок: видобувні компанії, компанії, що займаються поліруванням та гранкою, торговці ювелірними виробами. Кожна така ланка є специфічною і, відповідно, фактори впливу на кожному етапі відрізняються. Для видобувних компаній важливі родовища, їх розробка та доступність, політичні та економічні умови країни видобутку алмазів. Так як огранювачі та компанії, які полірують алмази здебільшого знаходяться не в країнах, де їх

видобувають, для них важливі умови імпорту сировини та експорту готової продукції. Компанії, які реалізують ювелірні вироби повинні орієнтуватись на ринки окремих країн, враховувати вподобання споживачів та стимулювати розширення продажів. Таким чином, можна припустити, що нові умови, продиктовані поширенням вірусу Covid-19, порізному та з різною силою впливали та продовжують впливати на ринок алмазів і діамантів в цілому та на кожну проміжну ланку зокрема.

Якщо говорити про алмазну промисловість в цілому, то варто зазначити, що виробництво алмазів за останніх три роки збільшилось більше, ніж на 20%. Однак таке зростання виробництва не вплинуло позитивно на попит на ювелірні вироби з діамантами. Це здебільшого було зумовлено посиленням торговельних бар'єрів між США та Китаєм, політичною нестабільністю у ключових торгових місцях, таких як Гонконг та відповідними настроями клієнтів у ключових регіонах. Пандемія Covid-19 завадила відновленню ринку, яке очікувалось уже наприкінці 2019 року. Запровадження локдаунів

та інших запобіжних заходів вплинуло на усі ланки формування вартості на ринку діамантів: так роздрібна торгівля алмазами та діамантами скоротилась на 15%.

Гірничодобувні компанії розпочали дотримуватись стратегії «ціна важливіша за обсяг» і тому вжили заходів підтримання середнього сегмента, як найбільш надійного. Для цього було скорочено виробництво майже на 20%, а замовники змогли відкласти покупки на певний термін. За рахунок зниження цін на алмазну сировину, доходи видобувних компаній знизилися на 33%, проте залишки збільшилися на 17% [6].

Не зважаючи на те, що ціна обробки алмазів знизилась на 3%, а запаси скоротились, прибутки середнього потоку зросли трохи більше, ніж на 5%. Таке уповільнення в цілому було достатньо гармонічним для середньої ланки, адже запаси відповідали потребам обробників, а в додаткових фінансових ресурсах не виникала потреба.

На рисунку 1 наглядно показано спадну тенденцію на ринку алмазів та діамантів, яка зачепила усі ланки формування вартості.

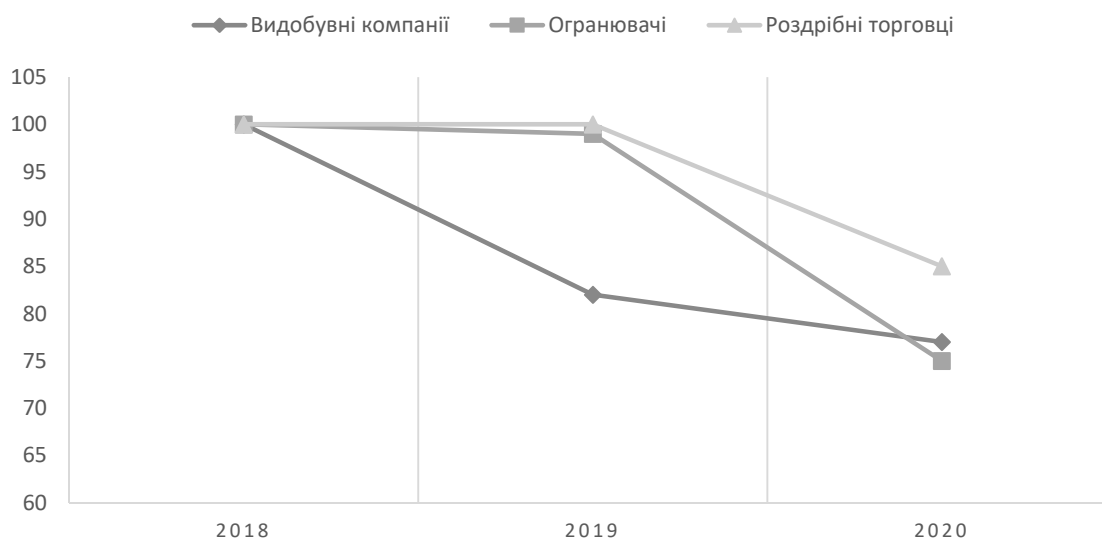

Рис.1 Скорочення доходів усіх сегментів ланки формування вартості діамантів

Джерело: складено на основі [4, 5, 6, 7]

Лише за один рік падіння прибутків видобувних компаній становило 18%, а за два останніх роки відбулося зменшення доходів на 33%. Продаж полірованих та оброблених алмазів у світі за 2019 рік зменшилась на 11%, а в останньому звітному році падіння становило 25%. Діяльність з продажу готових виробів з діамантами є достатньо прибутковою та забезпечує достойний рівень прибутку продавцям. Проте і на даному ринку сформувався

негативний тренд, а скорочення доходу становило 15%. Несприятливу ситуацію на ринку сформувало наростання внутрішніх проблем в усіх сегментах ринку на фоні локдаунів та масового скорочення виробництва.

Причина того, що на вироби з діамантами залишався достатньо високий попит навіть у період запровадження запобіжних заходів в тому, що дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння у періоди криз виконують для інвесторів функцію

захисту активів завдяки тому, що вони в часі не втрачають внутрішньої цінності, а тому є надійним капіталовкладенням.

Ринок необроблених алмазів є олігопольним, а найбільшими виробниками алмазів

залишаються Де Бірс, АЛРОСА, Ріо Тінто та Петра Даймонд. Продаж необроблених алмазів видобувними компаніями скоротилась на 33% завдяки введенню протипандемійних заходів та наростанню внутрішніх проблем (рис. 2).

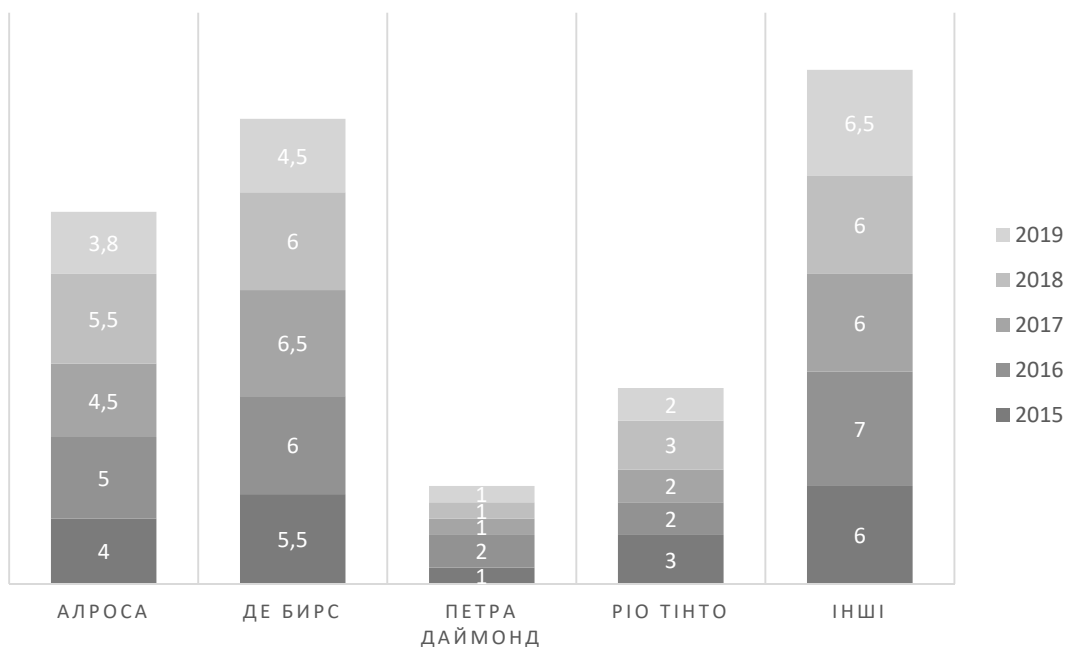

Рис.2. Обсяги продажу необроблених алмазів на світовому ринку найбільших компаній, млрд. дол. США

Джерело: складено на основі [4, 5, 6, 7]

Компанія Де Бірс залишається лідером на ринку необроблених алмазів. Її найбільшим конкурентом, який у окремі періоди випереджав Де Бірс за обсягами продажу була російська АЛРОСА. Несприятливий розвиток подій та поширення коронавірусу у світі скоротило сукупний продаж вищеназваних компаній майже на 27%.

Запаси алмазів суттєво зросли за рахунок скороченню продажу на ринку. Традиційні ланцюги формування вартості були порушені, а ринкові ритми збиті в результаті чого сформувались певні невідповідності, які вплинули на світовий ринок алмазів.

Covid-19 мав сильний вплив на ринок алмазів та діамантів, адже призвів до масового закриття шахт, до обмежень переміщення і сировини, і готових виробів через кордони. Гірничодобувні компанії дотримувались стратегії “ціна над обсягом” та намагались зберегти баланс у всьому ланцюгу створення вартості: зменшили або зняли зобов’язання щодо викупу сировини, знизили ціни на алмази на 10%, створили сприятливіші умови для покупців.

Менші компанії видобувної галузі продовжували знижувати ціну продажу необроблених алмазів на 25-30% в порівнянні з допандемійним періодом. Окремі гірничодобувні компанії призупинили свою діяльність на півроку.

Це призвело до скорочення поставок на 30 млн. каратів, падіння ринку більше, ніж на 4 млрд. дол. США, зростання запасів на 7 млн. каратів та скорочення видобутку на 28 млн. каратів. Найбільше в результаті постраждали ринки Росії, Канади, Ботсвани та Австралії.

Очевидно, що всі гірничодобувні компанії зіштовхнулись з подібними труднощами, здебільшого пов’язаними з поширенням коронавірусу світом, проте, враховуючи внутрішні проблеми або їх відсутність, компанії мають різні перспективи розвитку у найближчому майбутньому. У таблиці 1 нами згруповано інформацію щодо поточної ситуації, проблем та ймовірних прогнозів розвитку найбільших гравців на ринку необроблених алмазів.

Таблиця 1

Проблеми та перспективи розвитку алмазного ринку [7, 8]

	Поточна ситуація та перспективні плани	Проблеми	Перспективи
Де Бірс	Обмеження в Південній Африці скоротили видобуток сировини і продаж необроблених алмазів.	– Слабкий світовий ринок; – Локдауни по всьому світу.	Де Бірс розробив план щодо нарощення обсягів видобутої руди на найближчі роки.
Ріо Тінто	Відбулось закриття одного з найбільших рудників компанії, що розміщений в Австралії. Це призвело до того, що у Ріо Тінто залишився єдиний рудник.	– Закриття рудника; – Слабкий внутрішній ринок; – Локдаун.	Запасів єдиного рудника компанії вистачить, за оптимістичними прогнозами, не більше, ніж на 5 років. Після цього Ріо Тінто вийде з ринку
Петра Даймондс	Серйозні внутрішні фінансові проблеми, вирішити які вдалось частково за рахунок реструктуризації.	– Фінансові проблеми компанії; – Локдаун.	Компанія має серйозні проблеми з фінансовими ресурсами, тому перспективи несприятливі
АЛРОСА	Компанії вдалось навіть наростити видобуток на окремих рудниках, проте скорочення видобутку на інших в результаті дало загальне падіння ринку.	– Пандемія; – Слабкий внутрішній та світовий ринок.	Компанія планує збільшувати капітальні витрати та нарощувати видобуток

Від пандемії постраждав і шліфувально-полірувальний сегмент ринку діамантів. Продаж обробленого каміння скоротилось на 25%, а імпорт необроблених алмазів скоротився на 26%.

Лідер в обробці алмазів, Індія, зберегла за собою 95% світового виготовлення полірованого каміння, проте торгівля дещо скоротилась внаслідок введення суворих обмежень, ускладнення митного оформлення та цілого ряду

мораторіїв. Внаслідок цього постраждали усі компанії, проте найбільшого впливу зазнали дрібні виробники адже їм складно було виконувати вимоги щодо протиепідемічних заходів.

Китайські компанії найшвидше з усіх відновились та розпочали роботу після введених обмежень: вони зберегли 3% ринку світового виробництва полірованих діамантів (рис.3).

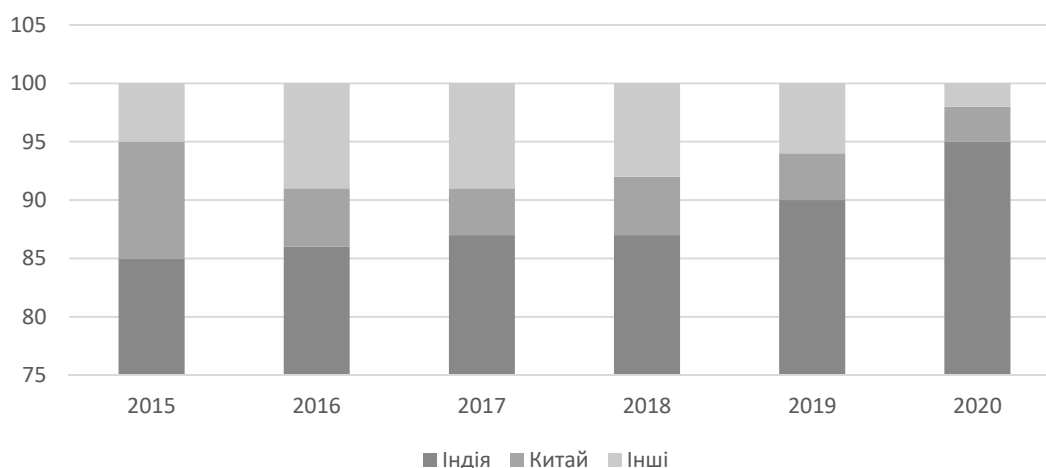

Рис. 3 Чистий імпорт необроблених алмазів, %

Джерело: складено на основі [4, 5, 6, 7]

Незважаючи на збої та проблеми, середня ланка змогла відновити ціни на шліфовані алмази, втративши не більше 3%. Рівень запасів сировини знизився на 22%, але це є здоровим і навіть бажаним

для цього сегменту. Прибутковість зросла до 3% - 5%. Найменше постраждали, а то і виграли огранювачі та полірувальники високоякісних

дорогих діамантів завдяки тому, що попит на них був високим через їх інвестиційну цінність.

Введення обмежень у зв'язку з поширенням коронавірусу завдало шкоди світовому ринку діамантів. Постраждали усі ринки в більшій чи меншій мірі. Китайські продавці дорогоцінного каміння намагались втримати свої позиції та скоротити продаж діамантів несуттєво завдяки пошуку нових каналів збуту та урядовим заходам. Соціальні мережі, інтернет магазини, нові амбасадори брендів, лідери ключових думок - це те, що найбільше сприймається нинішнім поколінням і це було використано кінцевими продавцями достатньо успішно в Китаї. В цей час уряд проводив відповідну політику репатріації за рахунок чого зросли місцеві закупівлі.

Скорочення ринку ювелірних виробів США відбулось за рахунок зниження активності

міжнародних туристів та введення ряду обмежень, проте державна підтримка, активне вакцинування населення допомогли змінити ситуацію та відновити ринок.

Європейські ринки, зорієнтовані на традиційні продажі алмазів, виявились менш стійкими. Масові обмеження та локдаун завдали серйозного удару ринкам більшості країн Європи, а виробники без підтримки урядів не зуміли швидко відреагувати на нові виклики.

Таким чином від введення обмежень, пов'язаних із пандемією, в більшій чи меншій мірі постраждали компанії на усіх етапах формування вартості діамантів.

У щорічному звіті про розвиток глобального ринку діамантів [4], який готує Bain & Company йдеться про наслідки поширення коронавірусної інфекції для ринку алмазів (табл. 2).

Таблиця 2

Наслідки Covid-19 для світового алмазного ринку

	Добувні компанії	Полірувальники та шліфувальники	Продавці готових виробів з діамантами
Короткострокова перспектива	Скорочення видобутку або припинення роботи шахт	Порушення старих та частковий перехід до нових моделей збуту. Скорочення вимог щодо закупівель, що призвело до формування адекватних залишків сировини.	Реакція покупців на ймовірну кризу призвела до зростання популярності рідкісних діамантів, а пошук нових каналів збуту в окремих країнах дав позитивний ефект.
Довгострокова перспектива	Налагодження партнерських відносин з полірувальниками. Використання 3D моделей для стимулювання збуту. Використання інтернет каналів збуту, які були нетиповими для даного сегменту.	Купівля сировини відбуватиметься в умовах чіткої орієнтації на попит. Пошук нових фінансових можливостей для придбання сучасних технологій у огранюванні та поліруванні.	Проведення активних маркетингових досліджень та використання найсучасніших каналів збуту.

Таким чином, ситуація з поширенням Covid-19 в світі оголила і ускладнила ті проблеми, які давно назрівали на ринку алмазів та діамантів. Це вилилось у скорочення доходів на усіх ланках формування вартості, у зменшення видобутку, скорочення запасів та переформатування ринків збуту. Проте, складні умови, з якими зустрілись компанії алмазно галузі спонукало їх до пошуку нових шляхів вирішення старих і нових проблем, до розробки і запровадження нових каналів збуту.

Висновки. Асиметричність впливу пандемії на розвиток ринку алмазів проявляється як у ринкових наслідках для кожного сегменту, так і у способах вирішення проблем на всіх етапах формування вартості діамантів. Covid-19 прискорив ключові тенденції, які були притаманні ринку та показав

проблеми, що назрівали протягом тривалого часу. Негативний вплив було відчутно на усіх етапах формування вартості, а особливо для крайніх ланок: видобувних компаній та продавців готових виробів. Найменше постраждали обробні компанії: вони навпаки вирішили деякі давні проблеми, такі як великі залишки сировини та зобов'язання по викупу необроблених алмазів. Середня ланка достатньо швидко відреагувала на нові виклики та відновилась. В окремих країнах до цього процесу долучились навіть уряди. Загалом пошук шляхів вирішення проблем спонукав продавців готових виробів до налагодження нових каналів збуту в основному через інтернет-магазини. Таким чином сформувався новий тренд продажу ювелірних виробів на нових

торговельних майданчиків та через соціальні мережі.

Список літератури

1. Ніколаєв Ю.О. Світовий ринок необроблених алмазів та ціноутворення на ньому. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/18795/1/52-56.pdf>
2. Татарінцев В. І. Статистичний аналіз світового ринку необроблених алмазів та місце на ньому України. Статистика. 2017. Вип. № 3. С. 17-20. URL: [http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3\(89\)/image/stat4.pdf](http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3(89)/image/stat4.pdf).
3. Химич І.Г. Розвиток світового алмазного ринку: синтетичні діаманти. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/34897/2/FMZKPNS_2021_Khymych_I-World_diamond_market_development_38-41.pdf
4. Brilliant Under Pressure: The Global Diamond Industry 2020–21 URL: <https://www.bain.com/insights/global-diamond-industry-2020-21/>
5. Global diamond output fell 20% in 2020 – report URL: <https://www.rough-polished.com/en/news/120232.html>
6. Global production of rough diamonds from 2005 to 2020 URL: <https://www.statista.com/statistics/274921/worldwide-production-of-rough-diamonds/>
7. International Diamond Market Snapshot – August 2021 URL: <http://www.jewellermagazine.com/Article/9910/International-Diamond-Market-Snapshot-August-2021>
8. Rapaport Diamond Prices: веб-сайт. URL: <https://www.diamonds.net/Prices/RAPIDiamondIndex.aspx>.

References

1. Nikolaiev Yu.O. Svitovyi rynok neobroblenykh almaziv ta tsinoutvorennia na nomu. available at: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/18795/1/52-56.pdf>
2. Tatarintsev V. I. Statystychnyi analiz svitovoho rynku neobroblenykh almaziv ta mistse na nomu Ukrainy. Statystyka. 2017. Vyp. № 3. S. 17-20. available at: [http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3\(89\)/image/stat4.pdf](http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3(89)/image/stat4.pdf).
3. Khymych I.H. Rozvytok svitovoho almaznoho rynku: syntetychni diamanty. available at: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/34897/2/FMZKPNS_2021_Khymych_I-World_diamond_market_development_38-41.pdf
4. Brilliant Under Pressure: The Global Diamond Industry 2020–21 available at: <https://www.bain.com/insights/global-diamond-industry-2020-21/>
5. Global diamond output fell 20% in 2020 – report available at: <https://www.rough-polished.com/en/news/120232.html>
6. Global production of rough diamonds from 2005 to 2020 available at: <https://www.statista.com/statistics/274921/worldwide-production-of-rough-diamonds/>
7. International Diamond Market Snapshot – August 2021 available at: <http://www.jewellermagazine.com/Article/9910/International-Diamond-Market-Snapshot-August-2021>
8. Rapaport Diamond Prices: веб-сайт. available at: <https://www.diamonds.net/Prices/RAPIDiamondIndex.aspx>.

Summary

Iryna Rohovska-Ishchuk, Oleksandr Saienko

ASYMMETRIC EFFECT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE WORLD DIAMOND MARKET

The diamond market is developing dynamically throughout the period of formation of the world economy. The development of new deposits, the formation of a system of processing companies and sales networks took place gradually and affected the world market, the economic development of the countries involved and the distribution of spheres of influence. The article shows the current structure of the world market for diamonds and highlights the main trends in its development.

Mining, cutting, and trading companies are scattered around the world. The diamond market is quite specific, and therefore the supply and demand of diamonds is influenced by many different factors that are important to identify and understand and evaluate. This market is both a raw material, as diamonds are used in industry, medicine and for jewelry, and financial, because the purchase of diamonds is considered a reliable investment. Therefore, globalization, global financial crises, economic and political instability, and other factors are rapidly affecting the price of diamonds and have a general impact on the market. The article identifies and analyzes the factors influencing supply and demand at all stages of the formation of the value of the final product. Diamond as a raw material, finished product and financial asset is considered.

The coronavirus pandemic has affected all global commodity and financial markets. The closure of mines, jewelry factories and shops has had a negative impact on the diamond market, with reduced corporate revenues and reduced sales. The article assesses the impact of anti-epidemic measures on all segments of the diamond value chain in the countries involved and identifies the asymmetry of this impact: some markets have suffered more than others. The consequences of the spread of coronavirus infection in the long and short term are also summarized. Probable future scenarios of events are considered. It was found that the new challenges contribute to the transformation of the market, the search for new sales channels, the use of new technologies and the development of the synthetic diamond market.

Key words: diamond market, value chains, mining companies, jewelry manufacturers, traders, pandemic, global commodity, and financial markets.